

4. Дрішлюк В.І. Ордер як документ, що посвідчує повноваження адвоката в цивільному процесі// Актуальні проблеми цивільного права та процесу: матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої пам'яті Ю.С. Червоного (12 лютого 2010 р.). — Одеса: Фенікс, 2010. — С.79-82.

5. Селіванов А.О. Представник і представництво у конституційному та загальному судочинстві / А.О. Селіванов // Право України. — 2004. — №3. — С. 7.

6. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 2 червня 2011 р. № 3460-VI. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.

7. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI // Відомості Верховної Ради (ВВР). — 2013. — № 27. — Ст.282.

Гонгало Р.Ф.

*к.ю.н., доцент кафедри цивільного процесу,
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ У СВІТАІ СУДОВОЇ РЕФОРМИ

Ухвала Європейського суду вважається виконаною після винесення Комітетом міністрів Ради Європи відповідного рішення на основі наданої державою інформації про реалізацію всіх належних заходів індивідуального та загального характеру на виконання цієї ухвали. Теоретично Комітет міністрів може застосувати ст. 8 Статуту Ради Європи про виключення країни зі складу організації, однак малоймовірно, що він колись удасться до такого кроку.

Контрольна діяльність за виконанням постанов Європейського суду здійснюється органами Ради Європи — Комітету Міністрів і Парламентською асамблеєю — за допомогою проведення консультацій, дебатів, надання доповідей державами в Комітет Міністрів, прийняття контрольними органами Ради Європи рішень у формі рекомендацій, вказівок державам — членам організації.

Як тільки постанова Суду, що констатує порушення Конвенції, набуває остаточного характеру, воно ставиться на порядок денний найближчого засідання (ДН) і перебуває на порядку денному засідань Комітету Міністрів до тих пір, поки Комітет не порахує постанову виконаним і, відповідно, не завершить його розгляд прийняттям остаточної резолюції. На різних етапах контролю Комітет може приймати так звані проміжні резолюції з висловленням своєї позиції з різних питань, пов'язаних з виконанням постанов Суду [1, с. 33].

Здійснюючи нагляд за виконанням рішення Суду державою-відповідачем, Комітет Міністрів з'ясовує таке:

- чи була сплачена призначена Судом справедлива сатисфакція, включаючи пеню;

- чи були вжиті заходи індивідуального характеру, щоб упевнитися в тому, що порушення більше не триває та що правове становище потерпілої сторони, наскільки це можливо, відновлене до того ж стану, в якому воно перебувало до порушення Конвенції;

- чи були вжиті заходи загального характеру для запобігання новим, подібним до визнаних Судом порушенням, або ж такі засоби, які б зупинили ті порушення, що ще тривають.

Робота Комітету Міністрів Ради Європи з питань нагляду за виконанням рішень Європейського суду з прав людини здійснюється під час засідання, що проводяться шість разів на рік. Рішення, винесені на таких засіданнях, оприлюднюються. Кожна справа завершується ухваленням остаточної резолюції. У деяких справах остаточними можуть вважатись проміжні резолюції. Обидва типи резолюцій є публічними.

Якщо Комітет Міністрів вважає, що для здійснення нагляду за виконанням остаточного рішення є необхідним його тлумачення, він може передати справу до Суду, аби той здійснив таке тлумачення. Рішення Комітету Міністрів про передачу до Суду цього питання ухвалюється більшістю у дві третини голосів представників, які мають право засідати в Комітеті.

Якщо Комітет Міністрів вважає, що Висока Договірна Сторона не виконує остаточне рішення Суду у справі, в якій вона є стороною, він, після вручення офіційного повідомлення цій Стороні, може передати на розгляд Суду питання про невиконання цією Стороною зобов'язання згідно з п. 1 шляхом ухвалення рішення більшістю у дві третини голосів представників, які мають право засідати в Комітеті.

Доки відповідна держава не надасть інформацію про сплату нею призначеної Судом справедливої сатисфакції (відшкодування) або про вжиття нею відповідних можливих заходів індивідуального характеру, справа вноситься до порядку денного кожної наступної наради з прав людини Комітету Міністрів, якщо Комітет не вирішить інакше. Якщо відповідна держава інформує Комітет Міністрів про те, що вона ще не готова надати інформацію щодо вжиття заходів загального характеру, необхідних для забезпечення виконання рішення Суду, то така справа знову вноситься до порядку денного наради Комітету Міністрів, яка відбувається не пізніше

як через шість місяців потому, доти, доки Комітет не вирішить інакше [2, с. 80-82].

Правило 5 Правил з контролю за виконанням постанов і умов мирових угод передбачає видання щорічної доповіді про діяльність Комітету Міністрів у сфері контролю за виконанням постанов Європейського суду і надання його в Європейський суд, Парламентську Асамблею, Генеральному секретарю і Комісару з прав людини.

Передбачений в Раді Європи систематичний контроль за виконанням постанов Європейського Суду з прав людини спрямований на забезпечення виконання державами — членами Ради Європи зобов'язань, що випливають з Конвенції, і включає комплекс заходів, здійснюваних контрольними органами Ради Європи, і внутрішньодержавних заходів щодо виконання постанов Суду.

Зазначається, що при цьому в арсеналі Комітету Міністрів немає коштів для того, щоб примусити провинилися державу виконати рішення Суду. Більше того, подібна ситуація прямо суперечила б принципу суверенітету держави. В даному випадку Комітет в змозі надати лише значний тиск політичного характеру на державу — відповідача аж до призупинення його членства в Раді Європи або навіть виключення такої держави з лав організації (стаття 8 Статуту Ради Європи), оскільки невиконання постанов Європейського суду є грубим порушенням статті 3 статуту.

У зв'язку з цим робиться висновок, що Генеральному секретарю при здійсненні контролю за виконанням постанов Європейського суду необхідно використовувати свої повноваження, передбачені статтею 52 Конвенції, для того, щоб запитувати держава — відповідача про заходи, вжиті для виконання постанов Європейського суду.

У даному випадку важливо, щоб відповіді держав на запити Генерального секретаря могли бути опубліковані. І якщо доповідь держави свідчить про порушення ним своїх зобов'язань за Конвенцією, у тому числі зобов'язання, передбаченого статтею 46, доповідь міг би стати об'єктом критики з боку інших держав — учасниць Конвенції, Парламентської Асамблеї.

Крім того, можна було б також доповнити практику представлення доповідей про дотримання зобов'язань механізмом аналізу цих доповідей незалежним експертним органом. Це могло б підвищити ефективність самої процедури, а також змусити держави більш відповідально підходити до своїх зобов'язань по Конвенції.

Насправді, дуже важливими саме для такої країни як наша — що досі розвивається, виступають саме наслідки виконання рішень

Європейського суду з прав людини. Вони виражаються в удосконаленні держави, її органів та суспільства загалом.

Також неможна залишати поза увагою контроль за виконанням рішень європейського суду з прав людини та рішень національних судів особливо.

Література:

1. Чуркина Л. М. Контроль как мера обеспечения исполнения постановлений Европейского Суда по правам человека / Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. — 2012 р. — Екатеринбург. — с.33

2. Давидчук О. Виконання рішень Європейського Суду з прав людини// Юридичний журнал: Аналітичні матеріали. Коментарі. Судова практика. — 2006. — №6. — С.80-82.

Ермолаева В.О.

*доцент кафедри гражданского процесса
Национального университета «Одесская юридическая академия»*

ОСОБЕННОСТИ ВСТРЕЧНОГО ИСКА В ГРАЖДАНСКОМ СУДОПРОИЗВОДСТВЕ

Осуществляя право на судебную защиту, каждое лицо вправе в порядке, установленном Гражданским процессуальным кодексом Украины, обратиться в суд за защитой своих нарушенных непризнанных либо оспариваемых прав, свобод или интересов (ч. 1 ст.3). Обращение за судебной защитой проявляется не только в предъявлении иска истцом, но и ответчиком встречного иска с целью защиты против притязаний истца.

В Гражданском процессуальном кодексе правила, посвящённые институту встречного иска, даны в четырёх статьях (ч. 2 ст. 31, ст. ст. 113, 123, 124). При этом в законе указано, что предъявление встречного иска производится по общим правилам предъявления иска (ч. 1 ст. 124 ГПК). В то же время предъявление и рассмотрение встречного иска имеет ряд процессуальных особенностей, которые должны учитываться судом.

По юридическому значению встречный иск равнозначен первоначальному, корреспондирует иску в целом, является самостоятельным средством защиты ответчика и рассматривается по всем правилам искового производства.

Встречный иск можно определить, как новое, самостоятельное материально-правовое требование, заявленное ответчиком в